

Notitie

Referentienummer
263503.ehv.211.N005

Datum
16 oktober 2009

Kenmerk
RT/JE/RvS/kl

Betreft

Onderzoek Levendbarende hagedis plangebied De Heihorsten (meegenomen: Rode bosmier en Buizerd)

1 Inleiding

In het gebied de Heihorsten worden grote ruimtelijke ingrepen gedaan. Deze ingrepen hebben invloed op de natuurkwaliteit in het gebied. Dit is de reden dat er onderzoek naar natuurwaarden werd uitgevoerd (Locatieonderzoek natuurwaarden projectlocatiegebied De Heihorsten, 15 november 2007). In dit onderzoek is aangegeven dat er nader onderzoek nodig was naar de aanwezigheid van de Levendbarende hagedis (*Zootica vivipara*). Tijdens het aanvullende ecologisch onderzoek (Aanvullend ecologisch onderzoek Heihorsten Someren, juni 2008) is de soort niet gevonden. Echter, deze constatering is gebaseerd op een breed onderzoek waarbinnen voornamelijk gekeken werd naar vaste rust- en verblijfplaatsen van fauna in het algemeen. Om uit te kunnen sluiten dat de soort aanwezig is, is er nu specifiek onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van de Levendbarende hagedis.

Foto: Rob van Schijndel

Foto 1 Levendbarende hagedis

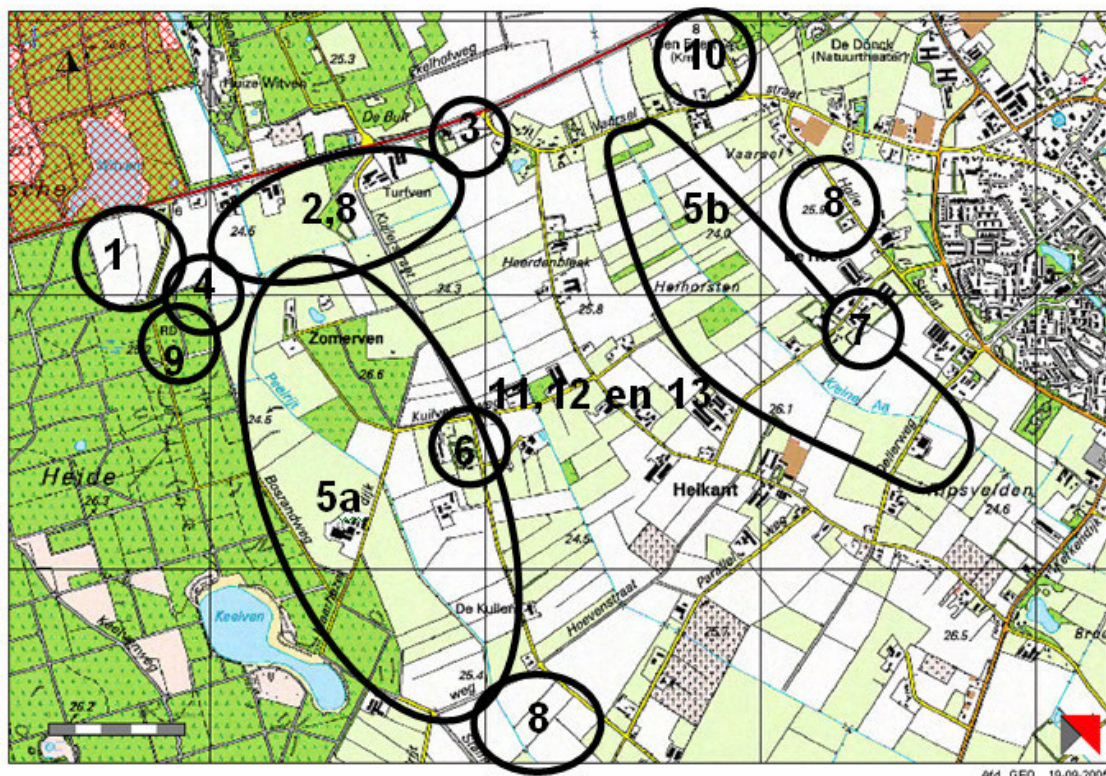
De Levendbarende hagedis is opgenomen in tabel 2 van de Flora- en faunawet. Wanneer de soort in een gebied voorkomt waar ruimtelijke ingrepen plaatsvinden dient men in de uitvoeringsfase te werken met een goedgekeurde gedragscode. Echter, dit onderzoek heeft al plaatsgevonden vóór de bestemmingsplanfase. Dit is nuttig, aangezien er bij aanwezigheid van een populatie van deze beschermde dieren daar in het bestemmingsplan rekening mee kan worden gehouden.

2 Habitat Levendbarende hagedis

De Levendbarende hagedis komt vooral voor in heidegebieden, hoogvenen en open bossen. Vooral op vochtige plekken binnen deze gebieden is de soort te vinden. In de omgeving van het projectgebied komen populaties voor rond het Keelven en op de nabij gelegen Strabrechtse heide (zie Figuur 1).

3 Het onderzochte gebied

Op onderstaande topografische kaart zijn de projectgebieden binnen het plangebied Heihorsten aangegeven. Het onderzoek naar de Levendbarende hagedis is uitgevoerd ten behoeve van de deelprojecten golfbaan Strabrechtse Golf (5a) en het Wellnesscentrum (2,8) en deelgebieden 1, 4 en 9, omdat in die gebieden al concrete planvorming plaatsvindt. Binnen de betreffende deelprojectgebieden heeft het onderzoek zich toegespitst op potentiële vindplaatsen zoals bermen en bosranden die qua habitat geschikt zijn voor aanwezigheid van Levendbarende hagedissen. Concreet zijn dit de bermen aan de Maarheezerdijk, het bosgebiedje Zomervan, het zuidoostelijke deel van het bosgebied ten oosten van het Keelven en het noord-oosten van deelgebied 1.

Figuur 1 Plangebied De Heihorsten

Figuur 2 *Impressie onderzoekslocaties als potentieel habitat Levendbarende hagedis*

4 **Onderzoeksmethode**

De methode van stichting RAVON is aangehouden. Dit betekent dat de potentieel geschikte locaties minimaal drie keer in de periode van april tot half oktober zijn onderzocht bij geschikt weer (zonnig/ half bewolkt).

5 **Resultaten**

5.1 **Nader onderzoek 2008**

In 2008 werden geen Levendbarende hagedissen aangetroffen. Het onderzoek richtte zich toen op de betrokken bossen en bosranden. De bermen aan de Maarheezerdijk werden toen niet onderzocht.

5.2 **1^e ronde 2009**

Op 3 april 2009 is vanwege de geschikte weersomstandigheden (zon en 21°C) de eerste onderzoeksrunde gehouden. In het veld werd bekeken welke bermen potentieel habitat zijn voor de Levendbarende hagedis. Gelet op de aard van de vegetatie betreft het alleen de Maarheezerdijk. Er is daar sprake van heischraal grasland en er is een sloot aanwezig zodat er sprake is van vochtige omstandigheden. Dit is te zien aan het voorkomen van Dopheide (*Erica tetralix*). De voedselarme situatie in de berm wordt gekenmerkt door de ontwikkeling van Struikheide (*Calluna vulgaris*) heideontwikkeling, het voorkomen van Reukgras (*Anthoxanthum odoratum*) en het voorkomen van kruipbrem (*Genista pilosa*). Deze berm werd aan weerszijden van de weg nagelopen. De overige wegbermen in het plangebied zijn voedselrijk. Voedselrijke bermen staan niet bekend als leefgebied van de Levendbarende hagedis. Naast de wegberm werden wederom de bosranden van het bosgebiedje Zomerven en het zuidelijke deel aan de westgrens van het plangebied nagelopen. Het bosgebiedje Zomerven (het gedeelte met Grove den) werd ook doorkruist omdat er in dit bosgebiedje een aantal open plekken zijn. Er werden geen Levendbarende hagedissen aangetroffen. Wel werden in de bosrand van bosgebiedje vier nesten van een Rode bosmiersoort (*Formica* sp.) aangetroffen. Rode bosmieren zijn beschermd door de Flora en faunawet (Tabel 1). Voor ruimtelijke ingrepen geldt voor Tabel 1 soorten in principe een vrijstelling van ontheffingsaanvraag. Echter geldt een zorgplicht voor de vaste verblijfplaats, waarbij de verblijfplaats eenmalig in zijn geheel verplaatst zal moeten worden naar nabijgelegen habitat.

5.3 2^e ronde 2009

Vanwege de geschikte weersomstandigheden (zon, bewolking en 21°C) is op 13 mei 2009 wederom onderzoek verricht waarbij de in potentie geschikte habitats (zie vorige ronde) wederom zijn onderzocht. De Levendbarende hagedis werd niet aangetroffen. In het midden van het bosgebiedje Zomerven (langs het zandpad) werd een nest van een Rode bosmiersoort aangetroffen. Aan de rand van het bosgebiedje Zomerven werd de Brede wespenorchis (*Epipactis helleborine*) aangetroffen. Deze twee soorten komen voor in tabel 1 van de Flora- en faunawet. In 2008 werd een groot vogelnest aangetroffen in het uiterste zuidwesten van deelgebied 5a. Er werd toen geen bewoning geconstateerd. Ook nu is er geen activiteit in het nest waargenomen.

5.4 3^e ronde 2009

Op 22 juni 2009 werd een derde ronde gehouden. De weersomstandigheden waren goed (zon, bewolking en 20°C). De Levendbarende hagedis werd wederom niet aangetroffen.

5.5 4^e ronde 2009

Op 8 oktober werd een laatste ronde gebruikt voor controle. De weersomstandigheden waren geschikt (zon, nu en dan bewolking en 18°C). De bermen van gebieden 1, 4 en 9 zijn afgezocht naar Levendbarende hagedissen. Er zijn geen dieren aangetroffen.

6 Conclusie

De Levendbarende hagedis is niet aangetroffen. De bosranden en het bospeceel het Zomerven zijn waarschijnlijk te droog voor de soort. De bermen aan de Maarheezerdijk zijn qua habitat wel geschikt. De berm is weliswaar droog maar in de sloot heersen er vochtige, doch schrale omstandigheden. De directe omgeving bestaat uit intensief landbouwterrein, waardoor de directe omgeving niet geschikt is voor de soort. Dit zou anders zijn indien er in de directe omgeving een ven had gelegen. Daarnaast is er sprake van versturende invloeden door landbouw- en recreatief verkeer. Het oostelijk deel van gebied 1 heeft slechts enkele geschikte plekken als habitat voor de Levendbarende hagedis. Echter, deze stukken zijn behoorlijk versnipperd door landbouwgebruik en de aanwezige parkeerplaats direct aan de openbare weg. Hier zijn geen levendbarende hagedissen aangetroffen. Het gevoerde maairegime (meerdere malen per jaar en zeer kort) in de gebieden is waarschijnlijk niet gunstig voor de soort. Aldus mag aangenomen worden dat de Levendbarende hagedis niet voorkomt binnen de projectdeelgebieden 1, 4, 9, de golfbaan Strabrechtse Golf (5a) en het wellnesscentrum (2,8). Wel moet rekening gehouden worden met de aanwezige nesten van de Rode bosmier. Hiervoor geldt een zorgplicht binnen de flora- en faunawet bij een ruimtelijke ingreep. Dit houdt in dat een eenmalige verplaatsing van het nest in zijn geheel zal moeten plaatsvinden naar geschikt nabijgelegen habitat. Van het vermoedelijke buizerdnest uit 2008 is ook in 2009 geen activiteit ontdekt in het nest. Aangenomen wordt dat het nest niet is bewoond.